

Bagardagarna i Kalajoki och företagarens utmaningar

Finlands Bageriförbunds 126:e årsmöte och sommarkonferens, alltså Bagardagarna, organiserades i Kalajoki i augusti med en styrka på över 400 deltagare. Bagarskrået samlades igen till ett trevligt veckoslut i Kalajokis Hiekkasärkät tillsammans med familjemedlemmar och samarbetspartners. Bagardagarna innehöll även yrkesmässiga angelägenheter. En omfattande evenemangrapport finns på sidan 6-29 i denna tidning.

Bagardagarna var återigen ett fint samhälleligt evenemang. För att kunna ordna lyckade Bagardagar krävs mycket förberedande arbete både av Bageriförbundets kontor och av den lokalförening som deltar i förberedelserna, denna gång Vasa Distrikts Bageriförening r.f. Den viktigaste förutsättningen för att dagarna ska lyckas är ändå, att företagarna inom bageribranschen med sina familjer år efter år vill fira ett gemensamt årsmötesveckoslut. Förutsättningen för att Bagardagarna lyckas är även goda samarbetspartners. Under lördagen ordnades en fackutställning som var en viktig del av detta evenemang. Det har varit ett nöje att se att bageribranschen varuleverantörer redan i årtionden upplevt bagardagarna-veckoslutet som ett även för dem viktigt gemensamt branschevenemang och samtidigt en typ av avslutning på sommarsäsongen.

Bagardagarnas positiva atmosfär till trots växer oron kring den mångsidiga och mångfasetterade bageri- och konditoribranschen framtid, i och med att företagsverksamheten i bageribranschen koncentreras och antalet företag minskar. Enligt Statistikcentralens företags- och verksamhetsställeregister hade Finland i juni 2026 sammanlagt 663 bageri-och/eller konditoriföretag, jämfört med 708 året innan. Finland har fortfarande många bagerier, även om antalet minskar. En mer verklig bild av branschens helhetssituation kan erhållas genom att jämföra företagsstorlek kontra dess euroomsättning på basen av storleksskala. Jämför man på detta sätt finns i Finland sammanlagt nära 480 bagerier/konditorier, vars omsättning är under 400 000 euro, och endast cirka 110 företag vars omsättning är över 1 miljon euro. Största delen av bageribranschen består således av relativt små företag.

Nyheter om bageri/konditorikonkurser eller nedläggning av företag är alltid beklagliga. Men det känns i synnerhet beklagligt när traditionella och långvarigt verksamma företag avslutar verksamheten. Den färskaste konkursnyheten skedde för någon vecka sedan gällande det över 100 år gamla bageriet Marian Konditoria i Helsingfors i konkurs. Förra året i december gick den nästan 90-åriga bageriet Sinuhe i Lahtis i konkurs. Dessutom kommer jag att tänka på Kuivaksen Leipomo i Uleåborg som hade nästan 80 år på nacken, samt det över 60 år gamla savolaxiska Joroisten Leipomos konkurser. Och dessutom 60-åriga Mäkilän Leipomos i Björneborg nedläggning. Beklagliga nyheter räcker alltså till i hela Finland. Jag har hört från många olika företag som gått i konkurs och från ännu verksamma att det blir svårare och svårare

rare att få produkter sålda via minuthandeln. Det är en av huvudorsakerna till varför många som är verksamma inom bageribranschen upplever att det är allt svårare att fortsätta.

Alla som arbetar med livsmedel vet att de chefer som bestämmer utbudet i våra butiker har stor makt beträffande små- och medelstora företags öden. Någon företagare kommenterade att *"om ditt ansikte inte behagar chefen som ansvarar för urval, så är det inte värt att föreställa sig att dina produkter får just något försäljningsutrymme i butiken"*. En annan företagare konstaterade att något som irriterar redan innan förhandlingar är vetskapen om att tiden används till att mera eller mindre foga sig efter urvalschefens åsikter. Efter förhandlingarna är graden av irritation vanligtvis ännu högre. När sådana kommentarer kommer fram så är det inte underligt varför många mindre företag frågar sig om man skulle klara av att driva en verksamhet i mindre skala och lönsammare med bara egna butiker och kaféer.

Under årens gång har jag fått höra olika orsaker till varför utmanande situationer upplevs som de gör ur företagares synvinklar. Jag har ofta tänkt att av företagare krävs bland annat även den *"ädla konsten att behaga"*. Att använda den förmågan begränsas inte endast till köpande kunder, men det är den förmågan som behövs i nästan alla situationer. Till exempel då företag blir kontrollerade av myndighetsrepresentanter, som hälso-, arbets- skydds-, brand- eller exempelvis skatteinspektion.

Om det då handlar om att behaga eller om det endast handlar om normalt fullgörande av företagsverksamhetens förpliktelser, **så hjälper det verkligen inte till att driva företagsverksamheten i små och medelstora företag om man mitt i arbetsstressen och uppfyllandet av förpliktelser också skall se till att ingen, ens i misstag, tar illa upp.** Och i synnerhet är det en fara för företagare när *"någon som tagit illa upp"* är en starkare aktör, eftersom det i allmänhet för med sig något negativt för företagsverksamheten. Den starkare aktören visar och använder gärna sin makt. Detta har blivit helt tydligt under årens gång.

Bland allt annat måste företagare också komma ihåg att värna om sina anställdas välmående, så att de inte tar illa upp – eller åtminstone inte alltför mycket. Men om så sker hanteras frågan i en trepartsprocess, där minst arbetsgivaren, arbetstagaren och företagshälsovården ingår. Företagaren behöver även förbereda sig på att arbetstagare gör anmälningar i saken till olika myndigheter. Dessa situationer hör till företagandets *"normala naturaförmåner"*. Men är det någon som är intresserad av företagarens och dennes familjemedlemmars välmående? Kanske det inte finns något behov av det när företagare självmant har tagit risken att fungera som företagare?

Mika Väyrynen